

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
НПУ імені М. П. Драгоманова

“_____” _____ 20__ р.

Протокол № _____

Проректор з навчально-

методичної роботи

проф. Вернидуб Р. М.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

освітнього ступеня магістра
галузі знань 02 Культура і мистецтво

спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

освітня програма «Образотворче мистецтво»

Шифри за навчальним планом П01, П02, П03, П04

Розробники програми: Шевнюк О. Л., професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М. П. Драгоманова;

Руденко І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М. П. Драгоманова.

Рецензенти¹:

Миропольська Н.Є, доктор пед.н., професор, головний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання ІПН України

Янковська І.М., доцент, канд. пед. наук, доцент кафедри теорії і методики початкового навчання НПУ імені М.П.Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «__» _____ 20__ року, протокол №__ .

Голова НМР _____
(підпис)

(Прізвище, ініціали)

¹ Наскрізна програма рецензується двома провідними фахівцями відповідної предметної галузі (I рецензія – внутрішня, II рецензія – зовнішня).

I. Пояснювальна записка

Наскрізна програма практичної підготовки розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня магістра, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце практики в професійній підготовці випускника

Практична підготовка випускника-магістра є завершальною стадією підготовки фахівця, дає оцінку його готовності до виконання функціональних обов'язків художника та викладача образотворчого мистецтва. Вона постає логічним та необхідним продовженням їхнього теоретичного навчання у вищій школі, способом всебічної адаптації до вимог подальшої професійної діяльності. Виробнича практика магістрантів передбачає комплексне (диференційоване та інтегроване) становлення їхніх педагогічних і художніх здібностей, методичної майстерності у сфері педагогічної та художньо-творчої діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки

Практичному освоєнню інновацій в мистецькій освіті сприяють цілий ряд дисциплін без яких неможливий педагогічний процес. До них відносяться методика навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах, живопис, рисунок, скульптура, графіка, композиція.

Мета і завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки передбачається закріплення, поглиблення й творче застосування знань, умінь та навичок творчої роботи у художньому середовищі; проектування та організації художніх виставок; презентацій з обговоренням творчих досягнень у публічному дискурсі; закономірностей педагогічного процесу в ЗВО; методики організації навчально-виховного процесу у ЗВО; методів навчання образотворчого мистецтва у ЗВО.

Основними завданнями практичної підготовки прогнозується забезпечення стадії вдосконалення практично-творчої підготовки студентів з художніх дисциплін і дослідження методики навчання образотворчого мистецтва; поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих магістрантами при вивченні методики навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах, загальних гуманітарних і спеціальних дисциплін; впровадження магістрантами знань у процесі самостійної педагогічної діяльності та грамотній роботі з інформаційними джерелами; консультативна допомога студентам у вдосконаленні навчання фахових дисциплін у ЗВО; сформованість вмій аналізувати власну роботу, діяльність студентів та упорядковувати навчальну документацію.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньої професійної програми (комплексно за всіма видами практик).

Компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва під час практичної діяльності або у процесі його навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК01. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

ФК02. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ФК06. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.

ФК07. Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки художників образотворчого мистецтва, планування власної науково-педагогічної діяльності.

ФК08. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій у контексті проведення мистецтвознавчих і педагогічних досліджень.

ФК09. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого мистецтва.

ФК10. Здатність переосмислювати знання і практичні уміння з образотворчого мистецтва на основі комплексу їх видів, жанрів і технік.

Програмні результати навчання:

ПР01. Вміти аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого мистецтва.

ПР02. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПР03. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

ПР04. Вміти трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПР05. Використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітній і музейній справах.

ПР06. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу.

ПР07. Володіти методикою проведення наукових досліджень.

ПР08. Здійснювати пошук інформації стосовно об'єкту дослідження.

ПР09. Володіти сучасною культурою мистецтвознавчого і педагогічного дослідження та дотримуватися принципів наукової етики та доброчесності.

ПР10. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР11. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основні принципи розвитку сучасного візуального мистецтва.

ПР13. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культури і мистецтва та мистецьких процесів.

ПР15. Вміти спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, працювати у міжнародному професійному середовищі.

ПР16. Вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, представляти результати діяльності у вітчизняному та зарубіжному науковому та професійному середовищі.

ПР17. Застосовувати методологічні основи педагогіки та психології у сфері мистецької освіти, володіти методикою викладання фахових дисциплін у закладах вищої художньої освіти.

ПР18. Застосовувати цілісний комплекс знань і практичних умінь з різних видів, жанрів і технік образотворчого мистецтва для створення якісного творчого продукту.

II. Види та терміни проходження практик

Практична підготовка магістрантів включає:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів ЄКТС	Семестр	Орієнтовні терміни проведення
1.	Виробнича	Творча (пленер), безвідривна	4	6	I	Вересень, жовтень
2.	Виробнича	Науково-дослідницька	4	6	II	Квітень, березень
3.	Виробнича	Виробнича	1	3	I	Листопад
4.	Виробнича	Переддипломна	4	6	III	Жовтень

III. Бази проведення практик

Основні бази практик, з якими встановлені довготривалі та продуктивні зв'язки, охоплюють такі заклади :

- ботанічний сад імені академіка О. Фоміна (вул. Симона Петлюри, 1);
- Національний ботанічний сад імені академіка М. Гришка (вул. Тімірязєвська, 1);
- Національний заповідник «Софія Київська» (вул. Володимирська, 24);
- кафедра образотворчого мистецтва педагогічного факультету НПУ імені М. П. Драгоманова (вул. Тургенєвська, 8/14).

IV. Організація практичної підготовки

Настановча конференція

Організація практик сприяє ефективному становленню науково-педагогічного та художнього досвіду майбутніх магістрів. Розподіл студентів відбувається за плануванням графіків проведення лекцій, семінарів і лабораторних занять у ЗВО, між педагогами-консультантами, за планом роботи художньої галереї університету та за графіком роботи над кураторсько-виставковим проектом.

Усі види виробничих практик організовує кафедра образотворчого мистецтва. Розподіл студентів у навчальні заклади, термін проходження різних видів практики, встановлення форм та критеріїв оцінювання їх результативності згідно рейтингових балів за видами модульного контролю погоджується з деканатом та відділом практики по НПУ імені М. П. Драгоманова.

Керівництво практикою забезпечують викладачі-методисти, які надають магістрам необхідну консультативну допомогу в організації та плануванні самостійної професійної діяльності, а також здійснюють контроль за її продуктивністю.

Предметно-процесуальне наповнення видів виробничих практик студентів кафедри образотворчого мистецтва зумовлює відповідну специфіку в системі їх оцінювання.

До обов'язків студентів належить виконання всіх видів діяльності передбачених методичним керівництвом. До неї належить підготовка кожної лекції, семінару, лабораторних занять у ЗВО та виховних заходів в університеті. Зокрема, у процесі підготовки до них опрацювання конспектів лекцій та лабораторних занять й проектів виховних заходів; консультування з методистами, педагогами, які затверджують названу документацію; чітке дотримання внутрішнього режиму ЗВО, розпоряджень адміністрації та керівників практики (при порушеннях дисципліни студент усувається від подальшого проходження практики); робота на кафедрі образотворчого мистецтва університету, в бібліотеці, університетській галереї протягом цілого робочого дня; у процесі проходження практики студент веде педагогічний щоденник, в якому фіксує стадії проведеної роботи з обов'язковим її аналізом з погляду педагогіки, психології, окремих методик.

V. Підведення підсумків практик

Підсумкова конференція

Узагальнені результати практики обговорюються на підсумковій конференції, яка проводиться через десять днів після закінчення практики в школі чи університеті.

Студенти звітуються про роботу на практиці перед членами комісії, до якої входять провідні фахівці кафедри образотворчого мистецтва факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова.

Комісія приймає залік у студентів протягом перших десяти днів, які відраховуються після закінчення практики.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, за можливості та необхідності надається право повторного її проходження. Студент, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з вищого навчального закладу.

Особливим підсумком творчої практика (плєнер) є перегляд художньо-творчих робіт студентів; специфіка звіту переддипломної практики полягає у презентації виставки з публічним обміном думками між її учасниками; науково-дослідницької практики – стаття.

До захисту звіту про роботу на практиці допускаються студенти, що своєчасно, у повному обсязі виконали її завдання та у зазначені терміни представили всю звітну документацію.

Захист складається з оприлюдненого звіту студента за підсумками виконаної роботи, відповіді на запитання членів комісії, виступи членів комісії.

Структура усного звіту:

- розкриття мети і завдань практики;
- характеристику кількісних та якісних показників проведеної роботи у відповідності до обсягу і змісту роботи за планом графіків та завданням практики;

- аргументація висновків і пропозицій щодо змісту та організації практики, вдосконалення програм практики.

Підсумки роботи на практиці обговорюються на підсумковій конференції.

Робота студента на практиці оцінюється членами комісії на підставі обсягу виконаних ним навчальних завдань, поданій документації, усному звіті. Оцінка заноситься відповідно виду практики до протоколу захисту практики, екзаменаційну відомість і залікову книжку студента.

VI. Зміст практичної підготовки

Реформи в галузі професійної освіти зумовлені необхідністю ґрунтовної професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва та художників на взаємодії теоретичного та практичного досвідів з постійним збільшенням питомої ваги самостійної практичної діяльності.

Виробничі практики творча (плерер), науково-дослідна, виробнича творча та переддипломна розглядаються як впливовий стимул творчої активності студентів у самостійному педагогічному творчому пошуку, для експериментування з інноваційними ідеями, напрямками, технологіями та матеріалами. Їх прикладна орієнтація забезпечує дослідницький характер, що спрямовує студентів на винайдення оптимальних способів вирішення педагогічних задач професійної, фахової та суспільної діяльності педагога.

Зміст та форми виробничих практик орієнтовані на становлення провідних складових фахової компетентності викладачів художньо-педагогічної спеціальності закладів вищої освіти. Їх завдання поступово ускладнюються від курсу до курсу в контексті організації власної педагогічної та художньо-творчої діяльності.

Особливу роль у практичній підготовці відіграє творча практика (плерер) спрямована на вдосконалення умінь та навичок з методик навчання рисунку, живопису, композиції, графіки у художніх роботах та їх реалізації в умовах плереру. Плерерна практика сприяє поглибленню фахової компетенції та художньо-творчого досвіду позааудиторної образотворчої діяльності, розвитку мобільного художньо-образного мислення, удосконаленню технологічних умінь і навичок роботи з формою, об'ємом, простором і колоритом при сонячному освітленні.

Специфіка науково-дослідницької практики полягає у підготовці статті до друку та магістерського дослідження. Вона надає можливість освоєння азів методологічних досліджень письмових джерел і культурних артефактів у процесі підготовки презентацій, публічних виступів, письмових робіт, творчих проєктів та магістерського дослідження. Завдання поставлені на практиці сприяють формуванню аналітичної компетенції, яка виявляється у незалежному критичному осмисленні та аналізі історичного та сучасного досвіду образотворчого мистецтва.

Особливість виробничої практики характеризує творча робота над переосмисленням у самостійному художньому продукті результатів плерерної практики. Вона сприяє генералізації та інтеграції теоретичних образотворчих знань, удосконаленню технологічних умінь і навичок художньої роботи, реалізації видової мікроінтеграції між рисунком, графікою, живописом, кольорознавством та композицією.

Переддипломна практика ґрунтується на виставковій діяльності, розробці мистецьких проєктів у дисциплінарних й міждисциплінарних контекстах. Практика цілеспрямована на роботу студента асистентом викладача спеціальних дисциплін та організацію виставкового кураторського проєкту.

6.1. Виробнича. Творча практика (пленер), безвідривна

– *мета та завдання практики:* поглиблення знань та умінь з рисунка, живопису, композиції; закріплення та розширення теоретичних і методичних знань та умінь у процесі створення візуального зображення на відкритому повітрі; формування вмінь зображувати художній образ природи у великомасштабному панорамному просторі на двовимірній площині; вдосконалення професійних умінь і навичок цілісного сприймання природи в умовах пленеру та передачі засобами живопису кольорових співвідношень, засобами графіки тонових співвідношень;

– *зміст діяльності студентів-практикантів:* студент виконує всі види роботи, заплановані фахівцями, робить замальовки, етюди, ескізи, створює різні види пейзажів у різних художніх техніках, фотографує процес роботи на пленері; веде щоденник практики, де фіксує стадії роботи;

– *форми звітності студента про практику:* художньо-практичні завдання заплановані для пленеру, фотографії та щоденник практики;

– *норми оцінювання роботи студентів під час практики:* контроль знань та умінь студентів здійснюється у процесі перегляду шляхом оцінювання підготовчих завдань до творчої композиції, безпосередньо творчу роботу, критеріями оцінювання яких є *грамотність* застосування законів і принципів образотворчого мистецтва, *технічність* володіння художніми техніками та технологією створення творчої пейзажної композиції; *цілісність* сполучення композиційних, пластичних, колористичних і графічних елементів твору, *креативність* асоціативно-сміслових зв'язків форми та образу; підсумком є диференційований залік, згідно розрахунку рейтингових балів за видами модульного контролю.

Завдання творчої практики (пленер)	Бали
Етюди, замальовки «Вулички старого Подолу» у різних станах природи та часу доби (дощ, сонце, день, вечір, ранок тощо), 10 аркушів.	10
Цивільна архітектура центральної частини м. Києва, 5 аркушів.	5
Настрійові етюди «Культові споруди міста Києва», 5 аркушів.	10
Фотоматеріал для творчої роботи (історичний Київ у різні стани природи та часу доби).	5
Тематичний міський архітектурний пейзаж зі стафажем (творча робота).	20
Настрійовий портрет (автопортрет) в пейзажному середовищі.	10
Півфігура в пейзажному середовищі.	10
Замальовки людини на міських вулицях, 5 аркушів.	5
Фотоматеріал для творчої роботи (настрійові сцени – людина на вулицях)	5

міста в різних умовах пейзажного середовища).	
Тематичне зображення людини в різних умовах пейзажного середовища (творча робота).	20
Підсумковий рейтинговий бал	100
Нормований рейтинговий бал	100

6.2. Виробнича. Науково-дослідницька практика

– *мета та завдання практики:* закріплення теоретичних знань і вироблення навичок і вмінь науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах; застосування знань у процесі самостійного дослідження та грамотній роботі з інформаційними джерелами мистецтвознавчого, реставраційного і педагогічного характеру; консультативна допомога в удосконаленні вмінь роботи з методами і формами дослідження, оцінювання результатів власної дослідницької діяльності та опрацювання наукової документації;

– *зміст діяльності студентів-практикантів:* студент виконує всі види робіт, передбачених методичним керівництвом; опрацьовує мистецтвознавчі, педагогічні, психологічні та методичні джерела згідно темі магістерського проекту; узагальнює та синтезує проаналізовану літературу; працює над статтею та теоретичною частиною магістерської записки; студент дотримується внутрішнього режиму ВНЗ, розпоряджень адміністрації та керівників практики, усувається від подальшого проходження практики при порушеннях дисципліни, працює у бібліотеці протягом цілого робочого дня;

– *форми звітності студента про практику:* наукова стаття, опублікована у фаховому збірнику статей обсягом 6 сторінок; пояснювальна записка до магістерського проекту (окрім параграфу, присвяченого опису стадій роботи над творчою частиною магістерського проекту);

– *норми оцінювання роботи студентів під час практики:* критерії оцінки включають комплекс дослідницьких умінь практиканта, які виявляються у якостях написаного наукового академічного тексту, ґрунтовності відбору, узагальнення, аналізу та синтезу дослідницького матеріалу та здатності презентувати наукові досягнення в публічному дискурсі; підсумком є диференційований залік згідно розрахунку рейтингових балів за видами модульного контролю.

Завдання науково-дослідницької практики	Бали
Написання наукової статті та її опублікування у фаховому збірнику статей.	50
Збір і аналіз теоретичних матеріалів до кваліфікаційної роботи .	50
Підсумковий рейтинговий бал	100
Нормований рейтинговий бал	100

6.3. Виробнича. Виробнича практика

мета та завдання практики: трансформація у самостійному художньому продукті матеріалів плернерної практики, генералізації та інтеграції теоретичних образотворчих

знань, удосконаленню технологічних умінь і навичок художньої роботи, реалізації видової мікроінтеграції між рисунком, графікою, живописом, кольорознавством та композицією.

– *зміст діяльності студентів-практикантів*: студент виконує всі види робіт, передбачених методичним керівництвом, проводить підготовчу роботу, виконує етюди, ескізи у різних художніх техніках, консультиється з керівником, веде щоденник практики, де фіксує стадії роботи;

– *форми звітності студента про практику*: творчі роботи, презентовані на перегляді;

– *норми оцінювання роботи студентів під час практики*: контроль знань та умінь студентів здійснюється шляхом оцінювання результатів самостійної творчої роботи студентів; здатності презентувати результати мистецького проекту; підсумком є диференційований залік.

Завдання виробничої практики	
Створення самостійного продукту образотворчого мистецтва на основі матеріалів пленерної практики.	100
Підсумковий рейтинговий бал	100
Нормований рейтинговий бал	100

6.4. Виробнича. Переддипломна практика

– *мета та завдання практики*: обґрунтування, організація і PR-забезпечення самостійного кураторського виставкового проекту в галереї університету; робота асистентом педагога на семінарських, практичних і лекційних заняттях; розвиток та актуалізація науково-педагогічних здібностей та компетенції проектування індивідуальних стратегій майбутньої професійної і фахової діяльності та ресурсів її здійснення; формування й актуалізація здатності студента до проведення та організації виставкових проектів;

– *зміст діяльності студентів-практикантів*: студент виконує всі види робіт, передбачених методичним керівництвом, опрацьовує мистецтвознавчі джерела, організовує кураторський виставковий проект, радиться з методистами, які затверджують названу документацію, дотримується внутрішнього режиму ЗВО, розпоряджень адміністрації та керівників практики, усувається від подальшого проходження практики при порушеннях дисципліни, працює в художній галереї та в бібліотеці протягом цілого робочого дня, веде щоденник практики, де фіксує всю свою роботу;

– *форми звітності студента про практику*: розгорнута розробка виставкового проекту, відкриття виставки та її фотофіксація;

– *норми оцінювання роботи студентів під час практики*: контроль знань та умінь студентів здійснюється шляхом оцінювання активності участі в роботі переддипломної практики; якості представлених досліджень, результативності інформаційного пошуку; повноти підготовленого індивідуального студентського портфолію; підсумком є

диференційований залік, згідно розрахунку рейтингових балів за видами модульного контролю.

Поточна успішність з практик оцінюється від 0 до 100 балів включно. Студент одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів (згідно п.7.3.4. “Положення про організацію освітнього процесу у НПУ імені М.Драгоманова”).

–

Завдання переддипломної практики	Бали
Кураторський виставковий проект	40
Проведення різних видів занять образотворчого мистецтва зі студентами.	30
Розгорнутий план-конспект лекційного заняття.	10
Розгорнутий план-конспект лабораторного заняття.	10
Діагностика творчих досягнень студентів з образотворчого мистецтва.	10
Підсумковий рейтинговий бал	100
Нормований рейтинговий бал	100